EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2022 06 15
COM(2022) 279 final

KOMISIJOS ATASKAITA

dėl kaitinamojo tabako gaminių esminio aplinkybių pasikeitimo nustatymo pagal Direktyvą 2014/40/ES

1. Įvadas

Direktyvos 2014/40/ES[1] (toliau – direktyva) 2 straipsnio 28 dalyje „esminis aplinkybių pasikeitimas“ apibrėžiamas kaip tam tikrų kategorijų gaminių pardavimo apimčių padidėjimas ne mažiau kaip 10 proc. bent penkiose valstybėse narėse, apskaičiuotas pagal pardavimo duomenis, pateiktus pagal direktyvos 5 straipsnio 6 dalį, arba atitinkamų kategorijų gaminių vartojimo paplitimo lygio padidėjimas ne mažiau kaip penkiais procentiniais punktais jaunesnių nei 25 metų amžiaus vartotojų grupėje bent penkiose valstybėse narėse pagal specialųjį 2012 m. gegužės mėn. Eurobarometro pranešimą Nr. 385 ar lygiaverčių vartojimo paplitimo tyrimų duomenis. Pagal tą pačią nuostatą laikoma, kad esminio aplinkybių pasikeitimo nebuvo, jei atitinkamos kategorijos gaminių pardavimo apimtis mažmeniniu lygmeniu neviršija 2,5 proc. bendro tabako gaminių pardavimo Sąjungos lygmeniu. Pagal direktyvos 7 straipsnio 12 dalį ir 11 straipsnio 6 dalį reikalaujama, kad Komisija ataskaitoje nustatytų konkrečios kategorijos gaminių esminį aplinkybių pasikeitimą.

Šioje ataskaitoje pateikiama informacija apie rinkos pokyčius, kurie yra svarbūs vertinant kaitinamojo tabako gaminių esminį aplinkybių pasikeitimą. Kaitinamojo tabako gaminiai yra naujoviški tabako gaminiai, kurie kaitinami tam, kad iš jų išsiskirtų nikotinas ir kitos cheminės medžiagos, kuriuos įkvepia naudotojas (-ai), ir kurie, atsižvelgiant į jų savybes, yra bedūmiai tabako gaminiai pagal direktyvos 2 straipsnio 5 dalį arba rūkomojo tabako gaminiai pagal direktyvos 2 straipsnio 9 dalį. Šioje ataskaitoje pateikta analizė grindžiama duomenimis, perduotais pagal direktyvos 5 straipsnio 6 dalį per ES bendrą registravimo portalą (EU-CEG), duomenimis, surinktais naudojant ES tabako atsekamumo sistemą, sukurtą pagal direktyvos 15 straipsnį, ir „Euromonitor International Passport Tobacco 2021“ duomenimis. Pastarieji duomenys yra komercinių duomenų rinkinys, kuriuos Komisija gavo iš „Euromonitor International“. Į šį „Euromonitor“ duomenų rinkinį neįtraukti LU, MT ir CY (sudarančių mažiau nei 0,5 proc. ES gyventojų) duomenys. Nepaisant to, šis duomenų rinkinys buvo naudojamas kaip tipiškas pakaitinis pardavimo ES 27 rodiklis.

2. Kaitinamojo tabako gaminių esminio aplinkybių pasikeitimo analizė

2.1. Pirmoji esminio aplinkybių pasikeitimo sąlyga:

kad būtų įvykdyta pirmoji esminio aplinkybių pasikeitimo sąlyga, reikia nustatyti vieną iš toliau nurodytų dviejų aplinkybių.

2.1.1. Vartojimo paplitimo lygio jaunesnių nei 25 metų amžiaus vartotojų grupėje padidėjimas ne mažiau kaip penkiais procentiniais punktais bent penkiose valstybėse narėse

Specialiojoje „Eurobarometro“ apklausos Nr. 506 ataskaitoje[2] nenustatyta, kad jaunesnių nei 25 metų amžiaus vartotojų grupėje kaitinamojo tabako gaminių vartojimo paplitimas padidėjo ne mažiau kaip penkiais procentiniais punktais bent penkiose valstybėse narėse.

[1]2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB (OL L 127, 2014 4 29, p. 1).

[2] *Attitudes of Europeans towards tobacco and electronic cigarettes - February 2021 - - Eurobarometer survey (europa.eu)*

2.1.2. Nagrinėjamų gaminių pardavimo apimties padidėjimas ne mažiau kaip 10 proc. bent penkiose valstybėse narėse

EU-CEG duomenimis pagrįstoje 1 lentelėje parodyta, kad 2018–2020 m. valstybėse narėse, kuriose buvo nustatytas atitinkamas padidėjimas, kaitinamojo tabako gaminių pardavimo mažmeniniu lygmeniu apimtis padidėjo daugiau nei 10 proc.

1 lentelė. Kaitinamojo tabako gaminių pardavimo apimtis milijonais gaminių vienetų (2018–2020 m.)

Valstybė narė	2018 m. pardavimo apimtis	2019 m. pardavimo apimtis	2020 m. pardavimo apimtis	2019 ir 2018 m. procentinis padidėjimas	2020 ir 2019 m. procentinis padidėjimas	2020–2018 m. procentinis padidėjimas
CY	44,590	96,660	147,260	117 %	52 %	230 %
CZ	0,859	1 284,094	1 744,4	Daugiau kaip 999 %	39 %	Daugiau kaip 999 %
FR	36,796	78,215	186,009	113 %	138 %	406 %
GR	0,007	1 159,804	1 443,958	Daugiau kaip 999 %	25 %	Daugiau kaip 999 %
HR	0,003	219,072	289,592	Daugiau kaip 999 %	32 %	Daugiau kaip 999 %
IT	0,042	3 571,016	5 819,033	Daugiau kaip 999 %	63 %	Daugiau kaip 999 %
NL	28,262	43,120	71,618	53 %	66 %	153 %
PL	0,010	1 206,171	2 466,150	Daugiau kaip 999 %	104 %	Daugiau kaip 999 %
PT	338,022	637,649	944,977	89 %	48 %	180 %
RO	486,239	671,053	837,587	38 %	25 %	72 %
ES 27	**934,854**	**12 332,655**	**19 716,820**	**1219 %**	**60 %**	**2009 %**

Šaltinis: EU-CEG duomenys.

Taigi, remiantis pirmiau pateiktais duomenimis, kaitinamojo tabako gaminių pardavimo mažmeniniu lygmeniu apimtis per nustatytą 2018–2020 m. laikotarpį padidėjo daugiau nei 10 proc. daugiau nei penkiose valstybėse narėse.

Tuo remiantis buvo įvykdyta pirmoji kaitinamojo tabako gaminių esminio aplinkybių pasikeitimo sąlyga.

2.2. Antroji esminio aplinkybių pasikeitimo sąlyga: nagrinėjamųjų gaminių pardavimo apimtis mažmeniniu lygmeniu viršija 2,5 proc. visos tabako gaminių pardavimo Sąjungos lygmeniu apimties

Kaitinamojo tabako gaminių mažmeninės prekybos rinkos dalis apskaičiuota jų metinę pardavimo apimtį padalijus iš bendros visų tabako gaminių pardavimo Sąjungos lygmeniu apimties. Siekiant užtikrinti tokio apskaičiavimo patikimumą, buvo išnagrinėti alternatyvūs duomenų šaltiniai.

2.2.1. Kaitinamojo tabako gaminių pardavimo apimtis mažmeniniu lygmeniu

2 lentelėje pateikta informacija apie kaitinamojo tabako gaminių pardavimo apimtį ES 27 2020 m., remiantis dviem skirtingais, vienas nuo kito nepriklausomais duomenų šaltiniais.

2 lentelė. Kaitinamojo tabako gaminių pardavimo apimtis ES 27 milijonais gaminių vienetų (2020 m.)

Duomenų šaltinis	**Pardavimo apimtis 2020 m.**
EU-CEG	19 717
„Euromonitor“	20 766

Kaip matyti lentelėje, „Euromonitor“ nurodyta pardavimo apimtis yra šiek tiek didesnė už EU-CEG nurodytą pardavimo apimtį. Laikantis šioje ataskaitoje pasirinkto konservatyvaus metodo, apskaičiuojant kaitinamojo tabako gaminių rinkos dalį kaip skaitiklis buvo naudojama mažiausia pardavimo apimtis (t. y. EU-CEG apimtis). Skaitiklis rodo jų metinę rinkos apimtį 2020 m., kuri turi būti lyginama su 2020 m. ES 27 mažmeniniu lygmeniu parduotų tabako gaminių visa apimtimi.

2.2.2. Visa tabako gaminių pardavimo apimtis Sąjungos lygmeniu

3 lentelė grindžiama „Euromonitor“ duomenimis. Lentelėje matyti, kiek 2020 m. iš viso parduota tabako gaminių, įskaitant bendrą cigarečių, cigarų, cigarilių, cigaretėms sukti skirto tabako, pypkių ir kramtomojo tabako bei kaitinamojo tabako gaminių pardavimą.

3 lentelė. Visa tabako gaminių pardavimo apimtis (2020 m.)

Cigaretės (milijonais gaminių vienetų)	**Cigarai (milijonais vienetų)**	**Cigarilės (milijonais vienetų)**	**Cigaretėms sukti skirtas tabakas (milijonais gaminių vienetų)***	**Pypkių ir kramtomasis tabakas** (koregavimas)**	**Kaitinamasis tabakas (milijonais gaminių vienetų)**	**Bendras tabako gaminių pardavimas (milijonais gaminių vienetų ekvivalentų)**
408 279	1 006	8 459	108 059	3 908	20 766	550 478

* „Euromonitor“ ataskaita: cigaretėms sukti skirto tabako gaminių svoris – 75 641 t. Analizėje apskaičiuotas cigaretėms sukti skirto tabako gaminių vienetų ekvivalentas, laikant, kad 0,7 gramo atitinka vieną gaminio vienetą.

** Kadangi pypkių ir kramtomojo tabako pardavimo apimties negalima kiekybiškai įvertinti gaminių vienetais standartizuotu būdu, analizėje koreguojama bendra tabako gaminių pardavimo apimtis, pridedant atitinkamą ES 27 rinkos vertės dalį, kuri 2020 m. sudarė 0,71 proc. (t. y. 550 478 * 0,71 % = 3 908 mln. gaminių vienetų ekvivalentų).

Šaltinis: „Euromonitor International Passport Tobacco 2021“.

Nuo 2019 m. gegužės mėn. ES tabako atsekamumo sistema leidžia valstybėms narėms stebėti cigarečių ir cigaretėms sukti skirto tabako rinkos pokyčius. 4 lentelėje parodyta 2020 m. cigarečių ir cigaretėms sukti skirto tabako pardavimo apimtis, apskaičiuota naudojantis tabako atsekamumo sistemos duomenimis pagal du alternatyvius metodus, kurių kiekvienas vertina šiek tiek skirtingus laikotarpius, atsižvelgiant į laiką, kurio reikia, kad gaminiai galėtų patekti į platinimo grandinę. Kadangi duomenys registruojami gamintojo lygmeniu, daroma prielaida, kad gaminys pasiekia mažmeninės prekybos lygį per vieną mėnesį (toliau – pagal laiką pakoreguoti gamybos duomenys).

Kadangi atsekamumo sistemos duomenų bazėje pakuotės dydžiai nenurodomi, atliekant analizę atsekamumo sistemos duomenys patikrinti su EU-CEG duomenų bazės duomenimis pagal unikalų gaminio identifikatorių (TP-ID), kad būtų galima nustatyti cigarečių skaičių pakuotėje, EU-CEG ataskaitoje nurodytą prie kiekvieno tabako gaminio identifikatoriaus.

4 lentelė. Cigarečių ir cigaretėms sukti skirto tabako gamyba 2020 m.[3]

Cigaretės		**Cigaretėms sukti skirtas tabakas**	
Pagal laiką pakoreguoti gamybos duomenys (milijonais gaminių vienetų)	**Pagal laiką nepakoreguoti gamybos duomenys** (milijonais gaminių vienetų)	**Pagal laiką pakoreguoti gamybos duomenys** (milijonais gaminių vienetų ekvivalentų)	**Pagal laiką nepakoreguoti gamybos duomenys** (milijonais gaminių vienetų ekvivalentų)
436 123	434 164	121 239	122 341

Pagal laiką pakoreguoti gamybos duomenys susiję su 2019 m. gruodžio mėn. – 2020 m. lapkričio mėn. laikotarpiu.
Pagal laiką nepakoreguoti gamybos duomenys susiję su 2020 m. sausio mėn. – 2020 m. gruodžio mėn. laikotarpiu.
Šaltinis: ES tabako atsekamumo sistema.

Patvirtinto konservatyvaus apskaičiavimo tikslais ataskaitoje atsižvelgiama į didesnę iš dviejų atitinkamų kategorijų verčių (t. y. pagal laiką pakoreguotus cigarečių gamybos duomenis ir pagal laiką nepakoreguotus cigaretėms sukti skirto tabako gamybos duomenis).

Kadangi pagal direktyvą kitų kategorijų tabako gaminių atsekamumo užtikrinimas atidedamas iki 2024 m., 5 lentelėje pateikiami gauti tabako atsekamumo sistemos duomenys apie cigaretes ir cigaretėms sukti skirtą tabaką derinami su atitinkamais „Euromonitor“ duomenimis apie kitų kategorijų tabako gaminius.

5 lentelė. Bendras tabako gaminių pardavimas (2020 m.)

Tabako atsekamumo sistemos duomenys		**„Euromonitor“ duomenys**			**Koregavimas**	**Tabako atsekamumo sistema + „Euromonitor“ duomenys**
Cigaretės (milijonai vienetų)	**Cigaretėms sukti skirtas tabakas** (1 unikalus identifikatorius = 50 gramų) (milijonai	**Cigarai** (milijonai vienetų)	**Cigarilės** (milijonai vienetų)	**KTG** (milijonai gaminių vienetų)	**Pypkių ir kramtomasis tabakas*** (koregavimas)	**Visi tabako gaminiai** (milijonais gaminių vienetų ekvivalentų)

[3] Siekiant įvertinti cigaretėms sukti skirto tabako gaminių pardavimo apimtį, laikyta, kad tabako atsekamumo sistemoje registruotame cigaretėms sukti skirto tabako pakelyje yra 50 gramų tabako, t. y. maždaug 71 gaminio vieneto ekvivalentas (darant prielaidą, kad viename gaminio vienete yra 0,7 gramo tabako).

	gaminių vienetų ekvivalentų)					
436 123	122 341	1 006	8 459	20 766	4 210	**592 904**

*Kadangi pypkių ir kramtomojo tabako pardavimo apimties negalima kiekybiškai įvertinti gaminių vienetais, analizėje koreguojama bendra tabako gaminių pardavimo apimtis, pridedant atitinkamą ES 27 rinkos vertės dalį, kuri 2020 m. buvo 0,71 proc. (taigi 592 904 * 0,71 proc. = 4 210 mln. gaminių vienetų ekvivalentų).
Šaltiniai: ES tabako atsekamumo sistema, „Euromonitor International Passport Tobacco 2021“.

Siekiant apskaičiuoti tikslią ES tabako gaminių viso pardavimo dalį, kuri atitinka kaitinamojo tabako gaminių pardavimo mažmeniniu lygmeniu apimtį, analizėje kaip vardiklis buvo naudojama didžiausia pardavimo apimtis (t. y. tabako atsekamumo sistemos ir „Euromonitor“ duomenų apie pardavimo apimtį derinys).

2.2.3. Kaitinamojo tabako gaminių pardavimo apimtis mažmeniniu lygmeniu, palyginti su visu tabako gaminių pardavimu Sąjungos lygmeniu

Kaip paaiškinta pirmiau, apskaičiuojant tikslią ES tabako gaminių viso pardavimo dalį, kuri atitinka kaitinamojo tabako gaminių pardavimo mažmeniniu lygmeniu apimtį, buvo naudojamas mažiausias skaitiklis – EU-CEG pardavimo apimtis (t. y. 19 717 mln. gaminių vienetų) ir didžiausias vardiklis, remiantis tabako atsekamumo sistemos duomenimis ir „Euromonitor“ nurodyta apimtimi (t. y. 592 904 mln. gaminių vienetų ekvivalentų).

Pagal šį konservatyvų metodą 2020 m. kaitinamojo tabako gaminių pardavimo apimtis mažmeniniu lygmeniu sudarė **3,33 proc.** visos visų tabako gaminių pardavimo Sąjungos lygmeniu apimties.

Kadangi ši vertė viršija 2,5 proc. ribą, tenkinama ir antroji kaitinamojo tabako gaminių esminio aplinkybių pasikeitimo sąlyga.

2.2.4. Kaitinamojo tabako gaminių pardavimo vertė mažmeniniu lygmeniu, palyginti su visu tabako gaminių pardavimu Sąjungos lygmeniu

Pardavimo vertės analizė suteikia galimybę alternatyviai įvertinti kaitinamojo tabako gaminių rinkos dalį 2020 m. ir atsižvelgti į likusias nedideles tabako gaminių kategorijas, kurių negalima išreikšti gaminių vienetais – pypkių ir kramtomojo tabako (naudotų koregavimo tikslu atliekant pagrindinę pardavimo apimties analizę).

Toliau pateiktoje lentelėje nurodyta bendra visų ES 27 valstybių narių kiekvienos kategorijos gaminių pardavimo vertė milijardais eurų.

6 lentelė. Kiekvienos kategorijos gaminių pardavimo vertė (2020 m.)

Gaminių kategorijos	**Mažmeninė vertė mlrd. EUR**	**Viso pardavimo Sąjungos lygmeniu rinkos dalis (%)**
Cigaretės	109,88	81,38 %
Cigarilės	2,33	1,73 %
Cigarai	2,05	1,52 %
Susmulkintas tabakas (suktinių tabakas)	15,06	11,15 %
Pypkių tabakas	0,93	0,69 %
Kramtomasis tabakas	0,02	0,02 %

Kaitinamasis tabakas	4,74	**3,51 %**
Visi tabako gaminiai	135,01	100,00 %

Šaltinis: „Euromonitor International Passport Tobacco 2021“.

Taigi šie duomenys rodo, kad 2020 m. kaitinamojo tabako gaminių pardavimo vertė mažmeniniu lygmeniu sudarė **3,51 proc.** visos visų tabako gaminių pardavimo Sąjungos lygmeniu apimties. Tai taip pat patvirtina pagrindinę pardavimo apimtimi pagrįstą analizę.

3. Išvada

Atsižvelgiant į tai, kad kaitinamojo tabako gaminių pardavimo apimtis

- bent penkiose valstybėse narėse padidėjo bent 10 proc. ir
- kaitinamojo tabako gaminių pardavimo apimtis mažmeniniu lygmeniu viršija 2,5 proc. viso tabako gaminių pardavimo Sąjungos lygmeniu,

šia ataskaita nustatomas kaitinamojo tabako gaminių esminis aplinkybių pasikeitimas.